

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 12 (1654) 1989 m. balandžio mėn. 4 d.

XXXIV METAI

Melbourne

Lietuvos vyskupijų nauji vadovai

Vatikano dienraštis „L'Osservatore Romano“ kovo 10 dienos laidoje paskelbė oficialų pranešimą apie Popiežiaus nutarimu pravestą šešių Lietuvos vyskupijų vadovybių pertvarkymą. Pirmą kartą po daugelio metų dviem Lietuvos arkivyskupijom - Kauno ir Vilniaus, yra paskirti arkivyskupai ordinarai ir vienai - Telšių vyskupijai - vyskupas ordinaras. Kauno arkivyskupu ordinaru Popiežius Jonas Paulius II paskyrė kardinolą Vincentą Sladkevičių, kuris iki šiol buvo Kaišiadorių vyskupijos apaštalinis administratorius. Vilniaus arkivyskupu ordinaru yra paskirtas ligšiolinis šios arkivyskupijos apaštalinis administratorius

vyskupas Julijonas Steponavičius. Telšių vyskupu ordinaru yra paskirtas iki šiol buvęs šios vyskupijos apaštalinis administratorius vyskupas Antanas Vaičius.

Iki šiol buvęs Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinis administratorius vyskupas Juozas Preikšas yra paskirtas Panevėžio vyskupijos apaštalinis administratorium. Merkinės klebonas ir dekanas 51 metų amžiaus kunigas Juozas Matulaitis yra Popiežiaus nominuotas titulinis Sicilbba vyskupu ir paskirtas Kaišiadorių vyskupijos apaštalinis administratorium. Šakių kleboną ir

dekaną - 63 metų amžiaus kunigą Juozą Zemaitį Sventasis Tėvas nominavo Tabaicara titulinis vyskupu ir paskyrė Vilkaviškio vyskupijos apaštalinis administratoriumi.

Žinią apie naujų vadovų paskyrimus Lietuvos vyskupijom plačiai pranešė Vatikano radijas įvairiomis pasaulio kalbomis ir visos pagrindinės užsienio spaudos agentūros. Tarptautiniai informacijos organai atkreipia dėmesį, kad po daugeli metų dabar visos šešios Lietuvos vyskupijos turės savo ganytojus, tarp jų du arkivyskopus ordinarus ir vieną vyskupą ordinarą.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Vyskupų paskyrimų komentaras

Ryšium su neseniai įvykusių naujų vyskupų paskyrimu ir faktu, kad jų net trys bus vyskupai ordinarai, kai kam yra kilę tam tikrų abejonių.

Vyskupai ordinarai yra normaliai skiriami tuose kraštuose, su kuriais Sventasis Sostas turi gerus, normalius santykius ir kuriuose Bažnyčios padėtis yra visais atžvilgiais gera. Tad, naujųjų Lietuvos vyskupų atveju, kai kas paabejojo, ar ordinarų paskyrimas nereikia santykių tarp Šv. Sosto ir Maskvos normalizacijos.

Šitokia mintis būtų pagrįsta, jei visi vyskupai būtų paskirti ordinarais. Tuo tarpu, pusė Lietuvos diecezių bus valdomos Apaštališkųjų Administratorių, o tai reiškia, jog padėtis toli gražu dar nenormali.

Reikia manyti, kad ordinaro teisės buvo duotos tiems vyskupams, kurie jau turi didelę pastoracinę bei administracinę patirtį. Tokiu būdu jiems buvo padidintos teisės ir palengvintas ganytojo darbas.

Vilniaus arkidiecezijos klausimu, reikia pažymėti, kad jos prie Lietuvos prijungimo klausimas dar nėra galutinai išspręstas. Tačiau faktas, kad ją valdys žymus lietuvis, arkivyskupas, reiškia dar vieną žingsnį pirmyn mums norima prasme.

Pažymėtina taipgi, kad nauji pertvarkymai labai sustiprina Lietuvos vyskupų konferenciją, kurios pirmininkas yra kard.

V. Sladkevičius.

Pasibaigė žiema. Praėjo gavėnia. prasidėjo pavasaris. Švenčiame Velykas. Pavasaris ir Velykos skelbia tą pačią paslaptį - prisikėlimą naujam gyvenimui. Pavasaris su pojūčiams apčiuopiama realybe mums padeda geriau suprasti tikėjimo skelbiamą tiesą - kaip prisikėlė Kristus, taip prisikelsime ir mes.

Kristaus prisikėlimu yra pagrįsta krikščionybė ir visas mūsų tikėjimas. Šv. Paulius Apaštalas abejojančioms mirusiųjų prisikėlimu atsako: - jei nėra mirusiųjų prisikėlimo, tai ir Kristus neprisikėlė. O jei Kristus neprisikėlė, tai tuščias yra mūsų tikėjimas. (I kor. 15:12-19). Jei Kristus nebūtų prisikėlęs, krikščionybė būtų užbaigus savo dienas dar prieš pirmąsias Velykas. Tik Kristaus istorinio prisikėlimo dėka krikščionybė išsiplėtė visame pasaulyje, nežiūrint prieš pastangų ją sunaikinti. Tobulai išsipildė Rašto aiškintojo rabino Gameliel'io pranašiški žodžiai, pasakyti aukščiausios žydų tarybos nariams, susirinkusiems svarstyti kaip sustabdyti krikščionybės plėtimąsi: „Jei šis mokslas paeina iš žmonių, jis pats savaimė išnyks, bet jei jis yra iš Dievo, jūs negalėsite jo sustabdyti.“ (Apt.Darb. 5:38-39).

Velykos yra mums krikščionims pati reikšmingiausia ir džiaugsmingiausia šventė. Velykose mes minime mūsų atprikimo paslaptį ir viltingai švenčiame savo gyvenimo įprasminimą ir būsimąjį prisikėlimą bei išaukštinimą. „Mes tikime ir todėl skelbiame, kad tasai, kuris prikėlė Viešpatį Jėzų, taip pat prikels ir mus su Jėzumi“. (2 Kor. 2:4).

Pavasario žiedai įrodo, kad į negyva žemę įbertas grūdas nežūva, o perėjęs puvinimo procesą ir pakėlęs žiemos šalčius, iškyla nauja gaivalinga jėga.

Lygiai kaip tariamai tragiškas Kristaus misijinio gyvenimo galas Didįjį Penktadienį ar kaip į žemę

Mieli Broliai, Sesės,

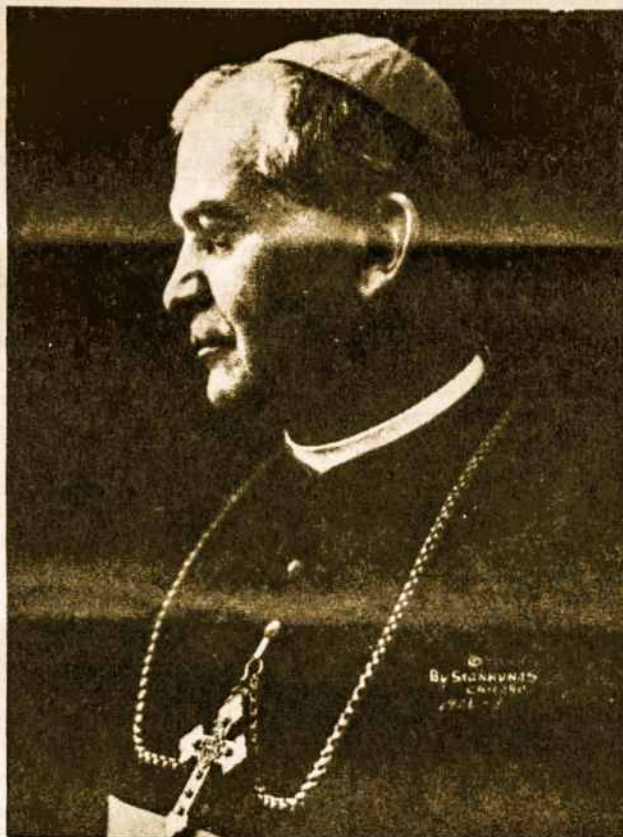
įbertas grūdas rudienį, taip ir mūsų gyvenimo nepasisekimai, kančios ir mirtis tėra tik skaudus, bet būtinas periskeitimo procesas naujam garbingam ir amžinam gyvenimui. „Mes nenuleidžiame rankų. Priešingai, jei jūsų išorinis žmogus vis nyksta, tai vidinis diena iš dienos atsinaujima. O lengvas dabartinis vargas ruošia mums neapsakomą visa pranokstančią garbę.“ (2 Kor. 4:4,16).

Šimet, švęsdami Velykas, mes džiaugiamės ne vien istoriniu Kristaus ir būsimuoju mūsų

prisikėlimu, bet ir viltingais tautos atbudimo ženklais. Dar tik prieš metus, per praėjusias Velykas, mūsų viltys dėl tautos prisikėlimo buvo paremtos vien tikėjimu ir gamtos dėsniais, liudijančiais, kad tikinti tauta yra nenugalima, kad po kiekvienos žiemos, nesvarbu kaip giliai yra įšalus žemė, visuomet ateina pavasaris. Šiandien gi mes ne tik tikime, bet ir savo akimis matome, kaip iš po okupacinės žiemos šalčių sukaustytos tautos, padvelkus atolydžio vėjui, su pavasarišku gyvastingumu veržiasi į paviršių

prisikėlimą skelbią daigai. Dar nėra pilnas tautinis pavasaris, o tik atolydis, ir šie jauni daigai yra reikalingi ypatingos Dievo malonės ir mūsų visų rūpestingos globos. Todėl prie džiugaus aleliuja turime jungti ir nuoširdžią malda, kad tie trapūs daigai nebūtų naujų šiaurės vėjų pakąsti, o galėtų giliai suleisti šaknis, pilnai išsiskleisti gyvu tikėjimu, krikščioniška dora, tautiniu sąmoningumu. Prašykime taip pat, kad šį reilinginį, dorinį ir tautinį atgimimą, kuris su tokia gaivalinga jėga reiškiasi tėvynėje, išgyventume ir mes čia iševijoje.

Džiugių ir viltingų šv. Velykų vysk. Paulius A. Baltakis, O.F.M.

Palaimintasis Jurgis Matulaitis

1871-1927

Kur bus palaimintajam Jurgiui Matulaičiui bažnyčia?

Vakarų pasiekusiomis žinomis, palaimintajam Jurgiui Matulaičiui pašvęsta numatytoji nauja bažnyčia Vilniuje nebebus statoma Pašilaičiuose, kaip anksčiau buvo planuojama, bet, galbūt, Viršuliškėse. Šiuo tarpu Vakaruose nėra žinomos priežastys dėl kurių turi būti pakeista vieta naujosios bažnyčios statybai. Tuo klausimu tebevyksta pasitarimai tarp katalikų Bažnyčios atstovų ir Vilniaus miesto tarybos. Tikimasi šį klausimą teigiamai išspręsti, nes, kaip žinoma, naujuose Vilniaus mikrorajonuose nėra maldos namų ir rajonų tikintieji šį trūkumą skaudžiai pergyvena.

LRTV

Blogas derlius - tuščios parduotuvės

Okinė būklė Sovietuose be išeities

Šio rašinio antraštę mes pasiskolinome laisvu vertimu iš vokiečių žurnalo „Der Spiegel“ (Nr. 5, 1989) paskelbto rašinio antrinės antraštės - Sinkende Ernteertraege, leere Laeden. Įžvalgus autorius surinko ir paskelbė įdomių duomenų apie dabartinį Sovietų žemės ūkį, kuris priartėjęs prie savo saulėlydžio. Paties M. Gorbačiovo žodžiais, tai įvyko dėlto, kad „mes išprievartavome gamtą“. O peristroikos ekonomistas Nikolajus Šmeljovas savo šefo žodžius patikslina „Mūsų kaimo krizė yra gamtos kerštas prieš prievartą, kurią mes vartojome prieš sveiką žmogaus protą ir prieš visą žmogaus prigimtį, kuri skatina žmogų dirbti“.

Šiandien daugybė balsų iš viršūnių ir iš apačios - kolchozininkai - šaukia, rėkia, kad reikia panaikinti kolchozus, kurie esą ne Lenino išradimas, bet „Stalino pagindyti vaikai“. O tokiais vaikais niekas nenori būti. Tačiau kolchozus panaikinti labai sunku, gal tiesiog neįmanoma, nes žemdirbys nebemyli žemės ir jos nenori.

O tačiau nė viename pasaulio krašte nėra tokių didelių neaprepiamų žemės ūkiui tinkamų plotų, kaip Sovietų Sąjungoje, kuriai priklauso daugiau kaip trys ketvirtadaliai pasaulio juodžemio sričių. Teoretiškai skaičiuojant, tie plotai galėtų išmaitinti visą Europą. Žinoma, retkarčiais gali būti ir nepalankios klimatinės sąlygos, tačiau ne jos iš esmės kaltos: Sovietijos žemės ūkį prie katastrofos privedė kolchozų-sovchozų sistema, kurios įvedimas krašto 8 milijonai gyvybių. Ją įvedant norėta atpalaidoti milijonus žemdirbių nuo žemės ūkio darbų ir jų rankomis sukurti sunkiąją pramonę.

Savos duonos Sovietuose visą laiką trūko ir Stalino laikais, bet jis neimportavo grūdų - maitino savo žmones pusbadžiu - atvirkščiai, dar eksportuodavo į užsienį. Tik jo įpėdiniai ėmė pirkti grūdus svetur. Ir pereitais metais savų grūdų derlius siekė tik 195 milijonus tonų, o užsienyje pirko 36 ml. tonų. Galima net teigti kad kiekvienai metais padėtis blogėja.

Padėtį turėjo gebėti „peristroika“. Buvo pasiūlyta kolchozininkams nuomoti žemės sklypus (dažniausia po 20-30 ha.), tačiau kolchoziniai baudžiauninkai atsisakė iš jų kitados atimtą žemę nuomoti. Nuomos sąlygomis gauti žemę Rusijoje pareiškė norą tik 1% dirbančiųjų, o Pabaltijo valstybėje 5%. Tam yra daugybė priežasčių: trūksta žemės dirbti įrankių, traktorių, medžiagų trobesiams statyti ar remontuoti, sėklų ir kt. O svarbiausia, nėra noro būti savo buvusios žemės nuomininkais. Bandyta skatinti jaunas šeimas persivelti iš miestų į kaimus, bet nesėkmingai. Be vis dėlto neskaitlingų

BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

nuomininkų ūkeliai pagamina du kartu daugiau kaip atitinkamo didumo kolchozų žemės.

Negeriau yra ir okup. Lietuvoje. Kaimo gyventojų skaičius labai sumažėjo. Vien per paskutinius 7 metus 100,000 kolchozinių baudžiauninkų persikėlė į miestus. Blogiausia, kad kolchozuose lieka tik senyvo mažiaus žmonės, dažniausia nedarbingi. Iš visų liaudies ūkio darbininkų kaime dirba tik 16-18%.. „Dabar kalbama, kad yra gerai išsilaukusiu vieniškių, bet juose daugiausia senukai gyvena. Jaunimas už jokių pinigų neis į juos“. (Adelė Bumbliausienė iš Kelmės, VL Nr. 13). O V. Mizaras iš Rokiškio rajono „Valstiečių laikraestyje“ šitaip rašo: „Dabar iš dešimties kaimo vaikų gal tik vienas moka karvę pamelžti, žinio kuo kiaulę pašerti, vištas palesinti. Kiti neišmano kaimo aritmetikos, baidosi kaimiečio darbo. Jų nė kiek nevilioja žemė“. O raseiniškis Romas Piepalis („Tiesa“ Nr. 26) šitaip šneka: „Kadaiše dirbome su dalgiuku ir arkluku ir visus darbus nudirbdavome turėjome mesikės ir dešrikės, nereikėdavo eilėse stovėti. Dabar dirbame traktoriais, kombainais, mašinomis, dirbame dieną ir naktį, o visų darbų nenuadirbame, kviečiamės talkas iš miesto. Anksčiau kaime visi žmonės dirbo su šakėmis, o dabar tiek kolūkyje tokių, kurie tik plunksnakotį rankoje laiko: o kiek tokių rajone, sunku ir suskaičiuoti!“

Rašytoja Emilija Liegutė (gimusi 1930 m.), iš Kabelių šitaip jautriai rašo: „Dingo meilė žemei, medžiui, žuviai... Dingo, tarsi jos nė nebūta. Svarbiausia žemė... Nes ant jos rievėtų, traktoriais nugrumdytų šonų ir nugaros auga medžiai, jos vandenyse pliaukši žuvis. Išlupo, su šaknomis, kaip tuos medžius iš dzūko širdies išrovė ir skradžiais sumurkdė meilę žemei. Jos - šventosios - tik saujelę į nosinę vežėsi Sibiran, kad artimieji bent ant akių jam mirus užbertų. Žemė, į kurią dantimis įsikibęs laikėsi krumplius kruvinai nusidaužydamas, marškinius ant kupros nuo prakaito supūdydamas dirbo - jam nereikalinga. Neima jos - kaž kada pačia brangiausia kaina - gyvybe perkamos - už dyką. Neima, neįsiulysime. Netgi palikimo teise nesuviliosime. (VL Nr. 16, 1989).

O štai humoro žurnalas „Šluota“ (Nr. 23, 1988) kritišką padėtį šitaip nusako: „Lietuvos kaimų bei miestelių parduotuvėse nebeliko riestainių. Kilometrines eilės prie virtos dešros Šakiuose, peštinės prie paprasčiausio varškės sūrio Zarasuose, vidurvasary Merkinės parduotuvę apgulios moterėlės su rezginėmis - mat atvežė limonado.

Šitaip - praėjus 44 metams po karol... O V. Sakalauskas („Tiesa“ Nr. 290) skundžiasi: „140,000 šeimų stovi eilėse gyvenamajam plotui gauti. Kas dešimtas Respublikos gyventojas ir kas ketvirtas dirbantysis gyvena bendrabučiuose“.

Vėl kaltininiškis B. Janauskas („Tiesa“ Nr. 26, 1989) skundžiasi duonos stoka: „Mūsų artojas maitina 22-33 gyventojus, o pats priverstas geros duonos ieškoti didžiuosiuose miestuose. Mėsos kaimo parduotuvėse netenka ne teirautis“.

Maisto stoka kartkartėmis atsispindi ir demonstracijų plakatuose: „Kur gauti pieno vaikams? Biurokrato juk nepamelšil!“ „Ne viskas, ką valgome, maistas“; „Reikalaujame patalpų!“ Skundžiamasi ir dėl nuolatinių kainų kilimo: „Anksčiau žinojome sutartines dainas, o dabar - ir sutartines kainas“. (Šluota).

Rašytojas Jonas Avyžius savo atsiminimuose apie kolchozų steigimą „Valstiečių laikraestyje“ (II.11) šitaip rašo: „Žemdirbiai lindo į kolūkius, kaip myriop pasmerktasis į kilpą, įgąsdinti represijų, spaudžiami nepakeliamų mokesčių, prievolių, terorizuojami vietos aktyvistų“. O sušauktuose surinkimuose „liejosi moterų ašaros, skambėjo įtūžusių vyrų šūkavimai, palydimi keiksmiais, bildėjo grindys nuo stumdomų kėdžių, kojų trypimo. Bet žmonės „susirašė“ visiškai abejingi savo likimui. Kitaip sakant suėjo kaip avys į aptvarą. Lietuvos artojas buvo atplėštas nuo motinos žemės krūtinės, iš jo atimta žagrė, žirgellis juodbėrelis, o vietoj laukuose skambabčių liaudies dainų riaumoja traktoriai. Tai žemdirbių tautos tragedija. Per keturius dešimtmečius nueita taip toli, kad vargu užtektų tiek pat laiko grįžti atgal“.

Moldavai kratosi rusų kalbos

Kaip praneša Vatikano radijo dienraštis, Moldavijos sovietinės respublikos sostinėje Kišiniove įvyko demonstracija, kurios metu apie dvidešimt tūkstančių žmonių reikalavo, kad šalia rusų kalbos ir moldavų kalba būtų įteisinta respublikoje kaip valstybinė, o taip pat, kad moldavų kalba būtų vėl rašoma lotynišku alfabetu o ne kirilica, kuri buvo įvesta Moldavijoje sovietam okupavus kraštą. Moldavų kalba yra ta pati kaip rūmūnų, taigi, yra lotynų kilmės, dėl to, moldavai niekad nesusitaikino su jiem sovietų primesta kirilicos abecelė. Vakar įvykusią demonstraciją Kišiniove surengė pagal moldavų poetą Mateevich pavadintas Nacionalistinis demokratinis sąjūdis. Demonstracija buvo surengta be valdžios leidimo dėl to susirinkusius žmones pradėjo vaikyti milicininkai. Įvyko susirėmimai. Kai vietos kompartijos sekretorius kreipėsi į minią ir pradėjo netaktiškai įtaigauti, jog yra geriau šnekėti rusiškai negu moldavų kalba, jis buvo žmonių nušvilptas.

LRTV

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ĮVYKIAI

Reuterio žinių agentūra pranešė apie didelę nelaimę Lietuvoje kovo 25 d. Jonavoje nuvirto ir sprogo amonijos tankas. Žuvo 4 chemikalų darbininkai ir ugniagesys, sužeisti 35 žmonės, apie 30,000 žmonių evakuoti. Prieš tą chemikalų gamyklą seniai lietuviai patriotai protestavo, kad ji nėra saugi. Jonavos miestas išsistatęs abipus Neries, 30 km. į šiaurės rytus nuo Kauno, 117 km. į šiaurės vakarus nuo Vilniaus. Miestas jau gerokai kolonizuotas rusais.

Canberra. Įždo ministras Paul Keating balandžio 12 d. pristatys parlamentui mažąjį biudžetą, pateikdamas tik detales dėl taksų algy susitarimo su ACTU - Federaline profesinių sąjungų konfederacija. ACTU reikalauja darbininkams \$20 sumažinti taksą ir \$30 pakelti savaitinį atlyginimą. Priešvėlykinę savaitę kilo smarkūs debatai ir vyriausybė nusprendė Sydnejuje Kingsford-Smith aerodrome pastatyti didiesiems lėktuvams trečiąjį taką, prieš kurį priešinasi tų apylinkių gyventojai dėl galimo didesnio lėktuvų triukšmo. Tai gali atsilipti į rinkimus iš to elektorato. vyriausybė planuoja Sydnejuje statyti ir antrą aerodromą nuo miesto už 60 km. Badgerys Creek, kad Sydnejaus aerodromai nebūtų perpildyti.

Melbournas. Pavergtųjų Tautų Taryba, kuri atstovauja Lietuvą, Latviją, Estiją, Vengriją, Lenkiją, Rumuniją, Slovakiją, Ukrainą, Kroatiją ir Bielorusiją, taip pat Kambodiją ir Vietnamą, kovo 20 d. Melbourno universitete suruošė viešą konferenciją dėl neteisingo įstatymo traukti atsakomybėn įtariamus karo nusikaltimais. Kalbėjo Liberalų partijos opozicijos generalinis prokuroras Neil Brown, Kanados buvęs Teisingumo ministras Ray Hnatyshyn ir kiti žymūs teisininkai. Konferencijos platų aprašymą pateikė „Age“ kovo 23 d. Tas išleistas įstatymas yra kerštingas, atrinkus vien tik žmones iš Rytų Europos ir Australijos vyriausybė eina ranka rankon su Sovietų Sąjunga kontroliuoti antikomunistines bendruomenes Australijoje ir išleistas įstatymas dėl karo nusikaltimų yra teisingumo riziką sionistų jėgos kuluarų siekimas manipuluoti Australijos valdžią.

Maskva. Reuterio agentūros pranešimu kovo 26 d. Sovietų Sąjungos rinkimuose į Aukščiausiąjį Sovietą tik Pabaltijo trijose valstybėse - Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje tautinių sąjūdžių kandidatai daug daugiau laimėjo balsų negu komunistų partijos kandidatai, nors ir tie yra stipriai pasisakę už laisvę.

Melbournas. Tradicinis jau 17-tus metus vykstaš Didijj Penktadienį aukų rinkimas gatvėse dėl Vaikų Royal liginės, šiemet surinkta \$4,070,206, tai beveik ketvirčio milijono daugiau negu praėjusiais metais. Gausios aukos rodo žmonių vertinimą vaikų liginės.

Riga. Latvijos sostinėje kovo 25 d. demonstravo apie 300,000 žmonių, minint 40,000 latvių trėmimus, vykusius 1949.III.25. Demonstraciją organizavo Lieudies frontas, dalyvavo net ir Latvijos komunistų partija, - praneša „The Australian“ III.27.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Prieš keturiasdešimt metų

Prieš 40 metų šv. Kazimiero Kolegija Romoje praturtino Bažnyčią ir lietuvišką sielovadą išveivijoje 8 naujai įšventintais kunigais. Jie yra: V.A. Bitinas, A.J. Bučmys, J. Grabys, R. Girčius, A. Jonušas, A. Rubšys, K. Veselauskas ir S. Žilys. Kun. K. Veselauskas jau amžinybėje. Kiti visi yra gajūs ir darbingi bei plačiai žinomi lietuviškoje visuomenėje. Kada ir kur jie pavieniai ar bendrai-švęs savo šią kunigystės sukaktį nežinome.

Noriu šios sukakties proga prisiminti du iš jų: prel. Stasį Žilį ir Mons. Antaną Jonušą. Jie abu visą laiką buvo man itin artimi ir glaudūs bendradarbiai, vadovaujant Kolegijai.

Prel. S. Žilys gimė 1924 rugsėjo 24 d. Dargalių km., Tauragės apsk. Baigęs gimnazijos mokslą, įstojo į Telšių kunigų seminariją. 1944-45 metais atsirado kaip karo pabėgėlis drauge su eile kitų Telšių seminarijos klierikų V. Vokietijoje. Čia galėjo tęsti mokslą Eichstaetto kunigų seminarijoje. Karui pasibaigus, buvo parinktas drauge su kitais 19 Eichstaette buvusių klierikų ir pasiūstas į Romą. Romoje besiformuojančioje šv. Kazimiero Kolegijoje buvo auklėtinis nuo 1945 metų rudens iki 1951 metų pavasario. Studijavo Gregorianumo Universitete. Buvo įšventintas

PRELATAS DR. ST. ŽILYS

kunigu anksčiau negu kiti kurso draugai, būtent, 1948 gruodžio 18 d., nes buvo Kolegijos klierikų dekanas. Baigęs teologijos studijas licencijato laipsniu, išvyko 1951 balandžio 23 d. į Kanadą. Dirbo sielovadoje Amos vyskupijoje, būdamas vietinio vyskupo sekretoriumi. Mano paragintas ir padrašintas, 1956 rudenį grįžo atgal į Romą, į Kolegiją. Tęsė toliau studijas Gregorianumo universitete ir 1959 kovo 9 d. studijas galutinai baigė teologijos daktaro laipsniu. Tuojau t.y. 1959 balandžio 15 buvo paskirtas Kolegijos prefektu. Kai vienu momentu kardinolas

Rašo L. Tulaba

Coussa, Rytų Kongregacijos prefektas, kreipėsi į mane ir klausė, ar negalėčiau rekomenduoti kurį nors iš lietuvių pereiti dirbti į Kongregaciją, atsakiau: „O taip. Duosiu patį geriausią, kokį tik turiu“. Jis buvo kun. S. Žilys. 1962 kovo 5 d. jis buvo priimtas ir paskirtas archyvaro pareigoms Rytų Kongregacijoje. Šias pareigas eina, visų gerbiamas ir vertinamas, iki dabar. O mons. V. Balčiūnui išvykus į Ameriką, kun. S. Žilys mielai perėmė Kolegijos Dvasios Tėvo pareigas. Kolegijos Dvasios Tėvu yra iki dabar.

Prel. S. Žilys yra didžiai talentingas. Rašytojas ir poetas. Tapytojas ir skulptorius. Žodžiu, menininkas. Labai jautrus ir nelygstamai kuklus. Turi aukso širdį. Visus atjaučia, visiems stengiasi padėti, kai tuo tarpu pats yra reikalingas būti suprastas ir atjaustas, įvertintas ir padrašintas, dėl savo jautrumo ir silpnos sveikatos. Reikalingas maldų. Aš dėkoju už jį Dievui. Daug kartų jis man buvo tikra paguoda, nors pats buvo dar daugiau reikalingas paguodos. Ir Kolegija jam turi būti dėkinga už didelį dvasinį įnašą ir už besąlyginį pasiaukojimą. Tai vienas iš Kolegijos deimančių.

Žemaičių Kalvarijai 350 metų

Jos didelis vaidmuo įtvirtinant katalikybę Lietuvoje

Garsioji Žemaičių Kalvarijos šventovė mini savo 350 metų sukaktį. Koks tai didelis laikas, net trys ir pusę amžių, kaip ji giliai veikia Lietuvos žmones, ypač žemaičius. Visoje Lietuvoje tai yra vienintelė šventovė, kur šalia Stebuklingojo Marijos paveikslu lygų vaidmenį atlieka Kryžiaus keliai - Kristaus kančios apmąstymas.

Tad privalu čia nors trumpai dirštelti į tą senovę, kaip iš jos iki mūsų atplaukė kaip kokia Lohengrino gulbė - Marijos šventovė - tas gilus pamaldumas į Mariją, jos stebuklai ir iš kitos pusės - Kristaus kančios apmąstymą vis stiprėjantis žmonių tikėjimas bei pamaldumas.

Vietovė ateina į istoriją. Ta vietovė senovėje vadinosi Gardais. Dviejų upių santakoje buvo pilaitė ir alkos vieta. Kai Mindaugas krikštijosi, jis už krikštą užrašė Rygos vyskupui dalį savo žemių. Jų tarpe buvo minima ir Gardai. Tai buvo 1251 metais.

Vėliau Vytautas, apkrikštijęs Žemaičius, tas žemes užrašė Žemaičių vyskupui. Vietovė priklausė Alsėdžių valsčiui, kur ir apsigyveno žemaičių vyskupas. Gi Garduose buvo vyskupo dvarelis. Vyskupas Stanislovas Kiška (1619-26) pastatė koplyčią, gi 1922 metais tas pats vyskupas Gardų koplyčią padarė parapijos bažnyčia ir nustatė

parapijos ribas. Bažnytėlė buvo pastatyta ant buvusios pilies ir alkos kalno ir buvo pavadinta Šv. Jono vardu.

Gi Gardų medinę bažnyčią su jos turtu ir parapija vysk. Jurgis Tiškevičius 1637 atidavė dominikonams vienuoliams. Kai riamė Varduvos krante vyskupas dominikonams pastatė medinę vienuolyną.

Tai buvo laikai, kada per Žemaičių žemę buvo praužęs protestantizmas. Kad žmonių tikėjimas dar labiau stiprėtų, jis tais pačiais 1637 metais įkūrė Kalvarijas - Kryžiaus kelius. Bet ne tokius taip visur esame įpratę matyti, ne keturiolikos vietų, bet 19. Jis pats savo lėšomis pastatė 19 kopyltėlių kalnuose, pats parinko vietą, atmatavo atstumus, kad atstumai būtų tokie pat, kaip ir Jeruzalėje.

Kai buvo pastatytos kopyltėlės, jis pats tarp tų kalnelių nuo vienos kopyltėlės iki kitos, išbarstė šventą žemę, atvežtą iš Jeruzalės. 1639 metais iš popiežiaus gavo specialius atlaisdus. Jis pats savo užrašuose tą vietą 1641 praminė Jeruzale arba nauja Jeruzale. Bet tas vardas neprigijo. Vieta imta vadinti Žemaičių Kalvarija. Tą pavadinimą vyskupas pravedė ir per valstybės seimą.

Žmonės pradėjo gausiai į šią

šventovę lankytis. Tada vyskupas ant kalnelio šalia vienuolyno pastatė Marijos aplankymu bažnyčią. Iš Liubino dominikonų vienuolyno gavo gana didelę šv. Kryžiaus relikviją ir ją 1649 liepos 4 iškilmingai įnešė į bažnyčią. Tos nepaprastos relikvijos saugotojai buvo dominikonai vienuoliai ir jų prioras - vyresnysis Reginaldas Tiškevičius, vyskupo Juregio brolis.

Vėliau, maždaug po šimto metų, buvo kitas vyskupas Tiškevičius, Antanas (1740-62), kuris labai mėgo šią šventovę ir dominikonams pastatė dar didesnę bažnyčią kurioje buvo 24 altoriai.

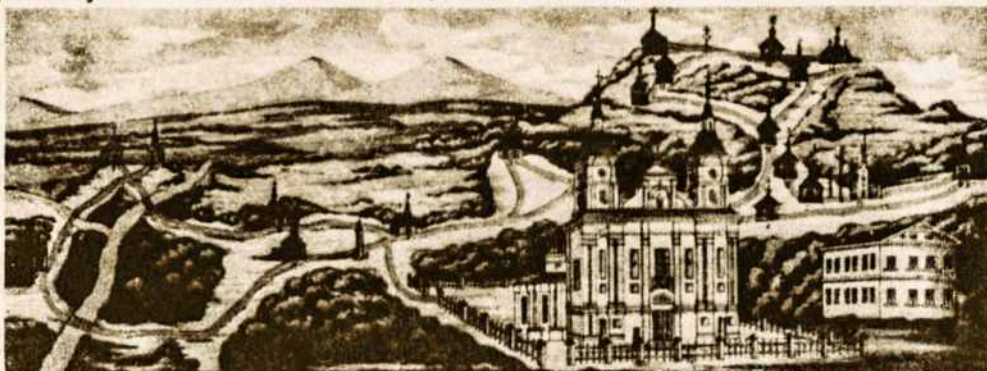
Nors šį vysk. A. Tiškevičiaus bažnyčia dar buvo geram stovyje, dominikonai sumanė pastatyti naują mūrinę bažnyčią. Statyba pradėjo 1785, baigė 1823. Pastatė ir mūrinę vienuolyną.

Žemaičių Kalvarijoje nuo 1644 veikė pradžios mokykla. Vėliau išaugo į pilną gimnaziją, kurioje mokėsi ir Simanas Daukantas ir Motiejus Valančius. Po 1831 metų sukilimo šį mokyklą 1836 rusų valdžios buvo uždaryta.

1889 metais uždarė ir dominikonų vienuolyną. Likusius išvežė į Agluonos dominikonų vienuolyną.

1927 metais Žemaičių Kalvarijon buvo pakviesti vienuoliai marijonai ir čia jie gražiai tvarkėsi, kol užėjo karai ir kitos tautos nelaimės.

(Bus daugiau)

Žemaičių Kalvarijos Kryžiaus kelių planas, paimtas iš seno paveikslu, išleisto 1905 metais

Estai kratosi Rusų

Sovietų Sąjungos valdovui Michailui Gorbačioviui paskelbus savo „glasnost“ ir „perestroiką“, Pabaltijo kraštuose atgijo politinis ir tautinis gyvenimas bei veikla. Stipriausiai šioj akcijoj pasireiškė šių 3-jų kraštų mažiausiasis - Estų respublika, kuri yra labiausia rusų aprėpta. Tarp 1,600,000 Estijos gyventojų yra 40 nuoš. rusų. Taigi tikrų estų tėra vos vienas milijonas, kadangi šiame krašte gimusių ir iš Rusijos atvykstančių rusų skaičius tolygio auga, tai estai gali netolimoj ateity tapti mažuma savo krašte.

Rusai užgoždami Estiją, gresia sunaikinti jos kalbą ir kultūrą. Jau ir dabar policininkai ir krautuvinkai daugiausia vartoja rusų kalbą. Valdiški dokumentai Estijoj jau keliasdešimt metų rašomi tik rusų kalba. Bet Estijos komunistų partijos vadas Karl Vaino, labai mažai moka estiškai. Tik naujasis partijos pirmininkas V. Vialjas yra tikras vietinis estas.

Kai Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis jau prieš porą mėnesių paskelbė lietuvių kalbą valstybine, tai ir Estijos vyriausybė suskato tą patį padaryti. Šio mėnesio (gruodžio) pradžioj Aukščiausioji Taryba nubalsavo konstitucijos nuostatą, kad Estijos valstybinė kalba yra estų. Bet šio nuostato vykdymą trumpam laikui atidėjo, kol Estijoj gimę rusai pramoks estiškai.

Bet ta klauzulė gali būti gana ilga, nes čia gimę rusai estų kalbą išmolti vengia, taip kaip ir dauguma Lietuvos žydų per visą savo gyvenimą Lietuvos duoną, sviestą ir kiaušinius valgydami, lietuviškai kalbėti neišmoko, bet visur vartojo rusų kalbą, o savo tarpe keverzojo idiš - t.y. apgadintą vokiečių kalbos tarmę. Žydai emigrantai, atvykę į Izraelį negali su įstaigomis ir ten gimusiais žydais susikalbėti, nes Izraelio valstybinė kalba yra senoji hebrajų (hebronų), visai nepanašį į idiš žargoną.

J. VII. (Laisvoji Lietuva No.25)

Balys Gajauskas jau Amerikoje

Buvęs ilgametis Lietuvos sąžinės kalinys Balys Gajauskas drauge su žmona Irena ir dukra Gražina nuo kovo pirmos dienos yra Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kur numato išbūti apie tris mėnesius. Gajauskų šeima, atskridusi į New Yorką, dabar vieši Vašingtone o už kelių dienų toliau vyks pas gimines į Kaliforniją. Balys Gajauskas yra vienas iš žymiausių buvusių lietuvių sąžinės belaisvių. Gimęs prieš 63-ejus metus jis daugiau negu pusę savo gyvenimo - 36-erius metus - iškalėjo kalėjimuose ir lageriuose vien už tai, kad mylėjo savo Tėvynę ir tautą, liko jom ištikimas, troško jom laisvės ir už ją kovojo. Pirmą kartą Gajauskas buvo nacių suimtas vokiečiam okupavus Lietuvą, pokario metais dalyvavo pagrindiniame lietuvių išsilaisvimo sąjūdyje ir už tai nuteistas 25-erių metų laisvės atėmimo bausme, kurią pilnai atliko Sibire. Sugrįžęs į Lietuvą, '77-ais metais buvo vėl areštuotas ir nuteistas 10 metų kalėti specialaus režimo lageryje ir penkerius metus likti tremtyje. Iškalėjęs visą dešimtmetį, Gajauskas praėjusių metų lapkričio mėnesio pradžioje buvo išlaisvintas ir sugrįžo į Lietuvą.

LRTV

Istorinė pamoka

Rašo Dr. Jonas Kunca

Prasidėjus antram krašto nepriklausomybės atstatymo laikotarpiui, verta prisiminti 1917-18 metus, kada lietuvių patriotai suko sau galvas, kokią taktiką jie turėtų pasirinkti, kad atsiekti savo tikslą. Po ilgų diskusijų jie priėjo prie pačios tinkamiausios išvados ir, kas svarbiausia, prie vienybės atstatymo savo tarpe.

Panašiai kaip dabar, gale Pirmojo Pasaulinio Karo mums padėjo bendra Europos padėtis. Nuvargus Vokietija ir Asutrija-Vengrija paskelbė 1916 m. lapkričio 5 d., kad iš buvusių Lenkijos Karalystės žemių sukuriama Lenkijos valstybė, kuri turės likti sąjungoje su jos buvusiais okupantais. 1917 m. Vasario revoliucija Rusijoje dar daugiau sustiprino lietuvių viltį atgauti ir savo krašto laisvę.

Rusijos Liaudies Komisarų Taryba savo teisių deklaracijoje paskelbė 1917 m. lapkričio 15 d., kad visos pavergtos tautos turinčios teisę sukurti savo nepriklausomas valstybes. Deja, Lietuva buvo vokiečių rankose, ir bet koks mėginimas atstatyti krašto nepriklausomybę priklausė nuo okupanto sutikimo. Berlynas leido sukurti Lietuvoj tam tikrą savivaldą ir proklamuoti Lietuvos savarakiškumą, jei Lietuvos Taryba pasižadėtų kad Lietuva bus surišta su Vokietija amžina sąjunga, pagrįsta karine, muitų, finansų ir susisiekimo konvencijom. Negalėdama daugiau ko nors išprašyti iš vokiečių, Lietuvos Taryba su tuo sutiko ir pasirašė atatinamą aktą 1917 m. gruodžio 11 d. Toks susitarimas buvo pavojingas Lietuvos ateičiai, nes būtų davęs Vokietijai progą kištis į krašto vidaus reikalus. Todėl 1918 m. sausio 8 d. Taryba priėmė nutarimą, beveik sutampantį su būsimu vasario 16 d. tekstu, skelbiantį Lietuvos nepriklausomybę be pasižadėjimų Vokietijai. Bijodami, kad Tarybos veikla nebūtų vokiečių uždrausta, dalis Tarybos narių siūlė nemainyti gruodžio 11 d. nutarimų. Kilo ginčai tarp Tarybos narių. Iš Tarybos pasitraukė keturi nariai: S. Kairys, S. Narutavičius, J. Vileišis ir M. Biržiška. Toks skilimas reiškė pavojų ne vien Tarybai, bet ir krašto laisvės atgavimui. Bet mūsų ano laiko patriotai greit atstatė vienybę priimdami keturių išstojusių narių Nepriklausomybės akto formulę ir pakeitę Tarybos pirmininką A. Smetoną J. Basanavičium. Kaip matom, nepriklausomybės paskelbimas buvo surištas su nuomonių skirtumais ir kartu su sugebėjimu atstatyti vienybę.

Po 71 metų tarptautinė padėtis vėl galėtų suteikti mūsų tautai progą atgauti prarastą laisvę, kurios besiekiant dabartiniam patriotam vertėtų žvilgtelti į praeities patirtį, kuri moko, kad darant tokį svarbų istorinį žingsnį reikia būti vieningiems, skubiai išnaudoti pasitaikiusią progą, gerai aptarti viekimo planą imant dėmesin skirtingas nuomones ir neišsigąsti nusilpusio prieššo bauginimų.

Rusų imperija kovja su savo mirtina liga. Gorbačiovas planavo ją išgelbėti perestroikos pagalba, bet iki šiol neatsiekė teigiamų rezultatų. Atrodo, kad jis jų ir ateityje neatsieks. Kaip ir dauguma rusų nomenklatūros šulų, Gorbačiovas yra per daug apsvaigintas rusiško imperializmo ir marksistinio socializmo ir mėgina juos išlaikyti. Modernizuoti imperiją tokiose aplinkybėse yra utopija.

Perestroika, o su ja ir Gorbačiovo dienos, eina prie galo. Politbiuras dar delsia, nes nežino kuo pakeisti dabartinį chaosą, o grįžti prie Brežnevo linijos būtų savižudystė. Netolima ateitis parodys, kas bus toliau. Visgi reikia laukti, kad Gorbačiovo įpėdinis, kas jis bebūtų, mėgins atstatyti suirusią discipliną rusų imperijoje. Aišku, tokiu atveju politinė padėtis ok. Lietuvoje pablogėtų, bet tik laikinai. Rusija kamuosis toliau ir silpnės. Lietuviai turi atidžiai stebėti šitos evoliucijos eigą ir pasirinkti tinkamą momentą tikros nepriklausomybės atstatymui.

Tokiu momentu yra gyvybiniai svarbu, kad mūsų pavergtai tautai vadovautų ne tik patikimi, bet ir kompetingi asmenys. Susiklausymas ir išvengimas agentų įlindimo į vadovaujančias vietas yra nemažiau reikalingi. Šitoj valandoj privalom

Lietuvos jaunimas prieš karinę tarnybą raudonoje armijoje

Kaip praneša Lietuvos Informacijos centras New Yorke, vasario dvidešimt trečiąją - sovietinės armijos dieną - Kaune įvyko jaunimo pacifistinis mitingas, kuriame dalyvavo tarp aštuonių ir dešimties tūkstančių žmonių.

Mitingą Kauno Rotušės aikštėje surengė Tautinės jaunimo sąjungos ir Moksleivių sąjungos Kauno skyriai, talkininkaujant Persitvarkymo sąjūdžio vietinei tarybai. Demonstracijos tikslas buvo - skleisti pacifistines idėjas ir siekti įteisinti Sąjūdžio programos punktus, liečiančius karinę tarnybą ir jos pertvarkymą. Tarp kalbėtojų buvo Tautinės jaunimo sąjungos ir moksleivių atstovai, motinos, Afganistano karo veteranas. Į demonstracijos dalyvius prabilo taip pat rusų tautybės jaunuolis, kuris kvietė Lietuvos jaunimą nedalyvauti jokiose karinėse operacijose, jokiuose karuose, kurie priešinasi Lietuvos interesams. Beveik pusantros valandos užtrukęs mitingas praėjo taikiai, nors rengėjams gresia pinigė bausia už tai, kad demonstracija buvo surengta nesilaikant įsako dėl mitingų. Tuo tarpu Rygoje prie Pabaltijo karinės apygardos, pagal gautas informacijas, milicija išvaikė žmones, susirinkusius protestuoti prieš privalomą karinę tarnybą raudonoje armijoje. Kauno demonstracijoje buvo priimta tokio turinio rezoliucija: Lietuvos tauta turi tik vieną tėvynę - Lietuvą. Nuo

visus mielai priimti į kovotojų eiles. Vistik neverta pamiršti, kad tie, kurie neseniai prisiekinėjo, kad Lietuvai nėra vilties atgauti laisvę, kad žmonės yra patenkinti sovietine santvarka ir jiems nerūpi jokia nepriklausomybė ir tie, kurie stengėsi užliūliuoti mūsų išėiviją „kultūrinu“ darbu ir nutildyti tautiečius pasisakančius prieš mūsų krašto okupantą, o dabar mušasi į krūtine, kad yra visad buvę didžiausi patriotai, nėra tinkami kandidatai į mūsų tautos kovos vadovus. Rytdieną, jei padėtis pasikeistų, jie vėl giedotų savo seną giesmę.

Iš 1917-18 metų istorijos galime ir privalome pasimokyti. Atviras nuomonių pasisakymas ir nuoširdžios diskusijos prieš darant svarbų žingsnį gali išgelbėti mūsų tautą nuo padarymo klaidų, kurias vėliau būtų sunku atitaisyti. Susiskaldymo reikia išvengti, bet jei jis visvien įvyksta, tai yra momentas parodyti abipusišką toleranciją ir kuo greičiau vėl susivienyti

1940-ųjų metų panaikinus Lietuvos valstybę, lietuviai prievarta tarybinės armijos sudėtyje buvo siunčiami kariauti prieš lietuvių tautos atžvilgiu taikias valstybes - Vengriją 1956-ais metais. Čekoslovakiją '68-aisiais, Afganistaną '79-ais - '89 ais. Nemažai jų ten beprasmiškai žuvo. Dėl to mes reiškiamo savo tautos valią gyventi taikiai ir savarankiškai. Neigiame bet kokią prievartą santykiuose tarp tautų, pasisakome už neutralią Lietuvą demilitarizuotoje Pabaltijo zonoje, skleidžiančioje santarvę kitom šalim.

Reikalaujame, kad būtų nutraukta karo propaganda, vykdoma karo filmų, karinių paradų, moksleiviškų karinių žaidimų bei vaikiškų žaislų pagalba. Reikalaujame, kad būtų panaikintas karinis parengimas mokyklose, įskaitant aukštąsias mokyklas, reikalaujame, kad nebūtų verčiami su ginklų rankose tarnauti armijoje asmenys, kurių įsitikinimai tam prieštarauja. Reikalaujame, kad niekas negalėtų prieš Lietuvos valią išgabenti mūsų vaikų tarnybai ar karo veiksmam už Lietuvos ribų. Remiame pasaulio taikos šalininkus ir žaliųjų judėjimą. Pritariame tarybinės armijos išvedimui iš Afganistano ir pasauliniam nusiginklavimo procesui. Tegyvuoja taika ir santara. Garbė taikdariam, jie bus pavadinti Dievo vaikais.

Tokio turinio rezoliucija buvo priimta Kaune įvykusiame jaunimo pacifistiniame mitinge.

LIC

Laisvės šventės proga

Tarp ivairių renginių, kurie Vilniuje įvyko Vasario Sešioliktosios šventės proga, pažymėtina Jaunimo teatro suorganizuota tartum šeimyniška šventė, kurioje dalyvavo Lietuvos laisva ateitimi besisiolijantys asmenys. Dalyvių buvo apie tris šimtus žmonių. Nemažai dalyvių atėjo su vaikais, dėl to susurinkimas neturėjo jokio oficialaus pobūdžio: buvo skaitomi keli pranešimai, o tarp jų skambėjo tautinės dainos. Pranešimus, tarp kitų, skaitė istorikas, Bumbliuskas ir garbės svečiu pakviestas buvęs politinis kalinys, dvidešimt metų iškalėjęs sovietų darbo lageriuose, dabar 95-erių metų amžiaus Kazimieras Skebėra. Kalbėjo žmonės nuosekliai kovoje už lietuvių tautos nepriklausomybę ir dėl to asmeniškai patyrę daug kančių. Scenoje buvo pastatyta pakila ant kurios iš žvakių buvo sudėlioti metai - 1918-1989-ieji. Kai buvo uždegtos žvakės, visos elektros lemputės teatre užgėso. Po kelių akimirksnių tylaus susitelkimo, visi susirinkusieji užgiedojė Tautos himną. Momentas buvo nepaprastai jaudinantis. Kiek ankščiau, Jaunimo teatro kiemelyje buvo iškelta primajame nepriklausomos Lietuvos dešimtmetyje pasiūta ir iki dabar išsaugota Lietuvos trispalvė vėliava. Ją iškėlė laisvės kovų savanoris ir buvęs kalinys Kazimieras Skebėra.

Kaip praneša kitose iškilmėse dalyvavę, labai įspūdingas buvo taip pat Vasario Sešioliktosios minėjimų užbaigimas Vilniaus katedros aikštėje. Apskaičiuojama, kad čia galėjo būti apie šimtą tūkstančių žmonių. Minioje matėse labai daug trispalvių vėliavų, taip pat atsikūrusių jaunimo organizacijų ir Latvijos bei Estijos vėliavų. Mitinge buvo pasakytos ryškios ir prasingos kalbos: tarp kitų, kalbėjo Lietuvos Laisvės lygos atstovas Terleckas, naujų jaunimo organizacijų, tarp jų Ateitinių, taip pat Latvijos bei Estijos liaudies frontų atstovai. Visose kalbose ryškiai nuskambėjo nepriklausomybės idėja. Po mitingo Gedimino aikštėje dar įvyko folklorinis vakaras, kuris nusitęsė į naktį. Žmonės džiaugėsi, kad televizijos laida „Vaidrodis“ sugebėjo labai greitai ir taikliai perduoti mitinge pasaytas ryškesnes kalbas.

BIBLIOTEKOS ŽINIOS

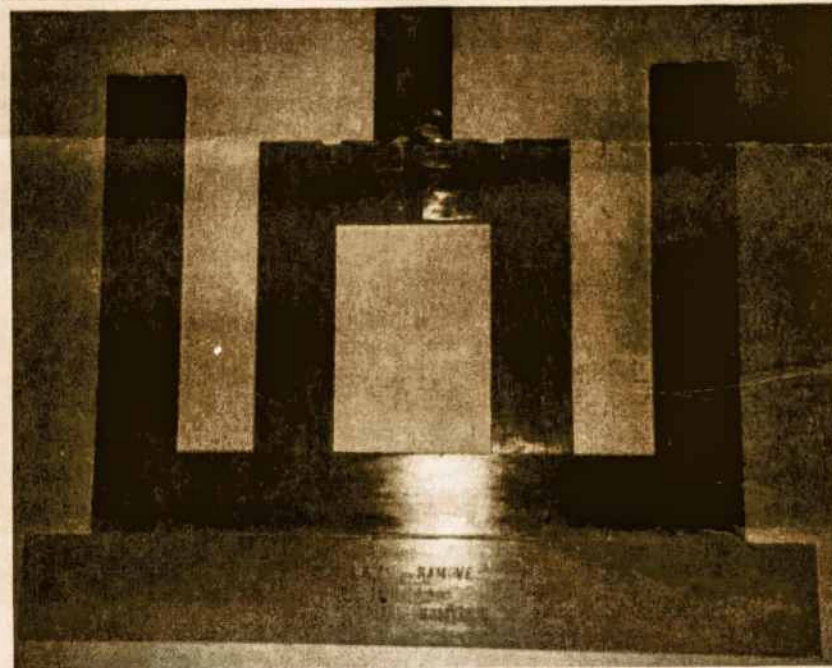
Gauta: per J. Bruožį, Anglijoj leidžiamo Marijonų ir Šv. Kazimiero sąjungos žurnalo „Šaltinis“ 3 egz. L. Pikelis perdavė: Popiežiaus Jono Paulio II Apaštalinis laiškas Lietuvoms vyskupams, švenčiant Lietuvos Tautos Krikšto 600 metų jubiliejų. „Sesto Censtenario Della Christianizzazione Della Lituania 1387-1987 Beatificazione Del Servo Di Dio Jurgis Matulaitis, Basilica Vaticana, 28 Giugno 1987“. Gauta iš JAV LB Švietimo Tarybos Lietuviškojo ugdymo žurnalas mokyklai ir šeimai „Švietimo gairės“, Čikaga, Nr. 42-1988.

Auka \$10 P. Vaičiaus. Nuoširdi padėka. Algirdas Smelstorius perdavė žemiau išvardintas, Vilniuje išleistas, eilėraščių knygas: Stasys Anglickis „Žodis auga iš žemės“, 1987. Vytautas Karalius „Rašo saulė šešėliu“, 1982. Jurijus Kobrinis „Gėlės ant akmens“, 1987. Marija Macijauskienė „Kaip drugys į žiburį“, 1987. Milanus Rufus „Niekieno žemėje“, 1987. Petras Palilionis „Vasara už debesų“, 1981. Vilija Sulcaitė „Duona ir liepsna“, 1985. Ivanas Trojanskis „Rudens perkūnija“, 1985.

Per Vytautą Šalkūną gauta „Eltos informacijos“, „Lithuanian Information Centre“ biuletenių ir „Sąjūdžio žinios“ 1988 m. Nr. 1-15 leidinių.

Aukos po \$5 J. Zonius, A.V. Žukauskas. Nuoširdi padėka.

J. Mikštas, bibliotekos vedėjas

Paminkliniai Gedimino Stulpai Melbourne Lietuvių namuose Lietuvos Kankinių koplyčioje, kuriuos įrengė LKV Sąjungos Melbourne skyriaus Ramovė. Ant jų jau 48 mirusių skyriaus narių pavardės. Paminklas pašventintas kovo 11 d. ir už juos aukotos šv. Mišios, dalyvaujant pilnai koplyčiai Ramovėnų ir mirusiųjų artimųjų.

Foto Pranas Bartaška

Skaitymas - matymas - mąstymas

Patyrę pedagogai sako: „Norint išmokyti skaityti - reikia pažinti raides, norint išmokyti mąstyti - reikia pažinti sąvokas, plėsti sąvokinį žodyną“. Toks dalykas vieno pedagogo buvo trumpai pastebėtas „Australian“ dienraščio edukacinėje skiltyje, kur buvo aptariama, jog šio krašto edukacinis deficitas yra tiesiog skandalingas, todėl reikia naujos metodikos ir naujų programų.

Vadinasi, matysi tiek, kiek būsi pajėgus mąstyti, nes kitaip gyvensi patamsyje, būsi vištakis, prisidengęs aklumo šydu. Be to, „matyme ir mąstyme“ yra didžiai lemtingas instinkty ir impulsų poveikis, o praktiškasis „sveikas protas“ yra tikrai mitas, nes nelavintas protas yra menkas protas! Kadais Renė Deskartas sakė, kad „Protas esąs padalytas visiems po lygiai, nes ir tie, kurie mažiausiai jo turi, daugiau nė netrokšta“. Todėl nenuostabu, kad painūs klausimai kai kuriems žmonėms yra nepavaldūs. Jie tuoj pasijus labai nepatogiai: ims galva ir pilvas skaudėti, kils emocinė reakcija, įtampa, baimė ir panašiai.

Tokios mintys man neduoda ramybės ryšium su tuo, kas dabar vyksta Lietuvoje. Tauta, po ilgos ir žiaurios priespaudos, pakilo iš STAGNACIJOS tvaiko ir eina atsinaujinimo keliu. Deda pastangas atsikovoti prarastas teises ir laisves, bando atsiriboti nuo okupanto jai primsto vergiško jungo, apmąsto jai padarytą žalą, skriaudas ir nuostolius. Ačiū Dievui, Tauta už savo žemę ir tikybą nestokoja nei kovotojų, nei kankinių, nors politinis horizontas dar labai netikras ir miglotas, dar galima laukti nesėkmių, areštų ir net kraujo aukų...

O kaip su išėivija, ar ji dar gyva? Ar ji ką nors gali, ar ji ką nors reiškia? Atsakas, beje, ne vienareikšmis ir ne vienaprasmiš! Sąmoningoji išėivijos dalis, kuri neužmiršo savo pašaukimo, kuri ėmėsi atsakomybės už savo gyvenimą ir istoriją, ji ir REIŠKIA, ji ir GALI. Pagaliau, ji turi pilną teisę sugrįžti į savo „pažadėtąją žemę“, nes ji niekad nuo savo tautos nė neatitrūko! Kitaip yra su ta išėivijos dalimi, kuri nuėjo prisitaikymo bei oportunistinio keliu, todėl nieko nereiškia ir nieko negali. Yra dar ir trečia išėivijos tautiečių kategorija - tai „netikintys Tamošiai“. Pastarieji kaip tik daugiausia ir lėmė pačios išėivijos stagnaciją savo konservatyviai užbaigtu mentalitetu:

Rašo Jonas Juška

tokie nesivaržė kitus „aploti“ ir kleimuoti „ružavais“, „raudonais“, „oktopais“ ir tuo prisidėjo prie išėivijos gyvenimo nuosmukio!

Dabar, pasiskaičius JAV ir Kanadoje leidžiamą periodiką, susidaro įspūdis, kad reikia nedelsiant stiprinti išėivijos gretas, ir kas buvo dešimtmečiais pagadinta, bandyti vėl atitaisyti. Kitaip sakant, dėti pastangas sulaukyti greitą išėivijos, ypač jaunimo, nutautimo

procesą! Be abejo, daug kas šia prasme dar galėtų pasisukti į gerąją pusę, bet daug rasis ir tokių, kurie dar prieš atgaudami kvapą, greičiau nueis į kapą... Pavėluota.

Kalbant apie „matymą“, tenka pastebėti tipiskai australišką atvejį, jog dvylikmetis berniukas išsėdi prie televizijos aparato penkias su puse val kasdien. Apie tai kalba vaikų programos darbuotojų surinkti apklausinėjimo duomenys, jog šio krašto vaikai gali paliūdyti 18,000

žmogūdyščių iki jis (ar ji) taps jaunuoliais. Nenuostabu, kad televizija šeimoje, šalia tėvo ir motinos, užima dar ir „trečioje“ tėviško asmens vietą, kadangi ji vaikus globoja reguliariai ir daugelį valandų per dieną.

Tėvų abejingumas savo vaikams yra alermuojantis dar ir dėl to, kad jie nesirūpina į kokias rankas yra palikta vaikų globa, arba - „kas ir kaip“ juos auklėja mokykloje? (Manau, kad šis reikalas liečia ir daugelio lietuviškų šeimų vaikus?).

(Bus daugiau)

Vasario 16-os parlamentarų priėmimo Melbourne, garbės svečiams kalbėtojams bei dalyviams padėkos tekstas.

Gerb. vakaro pirmininke, Melb. Apyl. Vald. pirmininke, garbės svečiai, dalyviai, pilnai paremiu Melb. Apyl. Vald. pirmininko išreikštus padėkos žodžius. Kaip Australijos Lietuvių Krašto Tarybos pirmininkas norėčiau trumpai išreikšti kelias savo mintis šia nepaprasta proga.

Šiandienos kalbėtojų išreikštos mintys buvo šiltos širdžiai, jų tekstas bei linkėjimai buvo malonūs ir įvertinti. Tačiau jei šie linkėjimai nebus pagrįsti veiksmais ateityje, tai šiandienos parengimas buvo tik laiko gaišinimas mūsų garbingiems svečiams, bei gaišinimas darbo ir išlaidų mūsų bendruomenei. Išreikšti troškimai laisvam išsireikškimui, religinei laisvei, bei laisvam žmonių apsisprendimui ant šios žemės, be atitinkamų žygiu to atsiekti liks kaip amžini vaiduokliai persekiojantys mus visus.

Raginimas atitinkamos reakcijos ir veiksmy dėl įvykių toli nuo Australijos, gal atrodo bereikšmis, nes paviršutiniškai žvilgtelėjus neliečia mūsų gyvenimo čia. Deja tai netiesa. Šiais moderniais komunikacijos, transporto bei prekybos laikais žmonės yra daug daugiau priklausantys nuo vienas kito. Įvykiai bet kuriame pasaulio kampe paliečia mus visus vienokiu ar kitokiu būdu, dabartyje ar ateityje. Todėl mes negalime akiai nuo tų įvykių nusigrežti ir tikėtis kad jie mus niekuomet nepalies. Įvykiai Sovietų Sąjungos okupuotuose kraštuose, kaip Lietuvoje, paliečia mus visus. Pavartoju žodį okupuotuose 100% šio žodžio prasme, nes kaip kitaip galima interpretuoti esama

situaciją kuomet Maskva diriguoja visiem esminiam reikalui neparodančios tinkamos reakcijos.

Mūsų išrinktos valdžios, šiuose reikaluose, parodo visišką dėmesio nekreipimą ne tik į Lietuvos gerbūvį, bet ir pačios Australijos gerbūvį ateityje. Dažnai šiandienos spredimai yra matomai daromi atsižvelgiant tik į politinių partijų tuometinę naudą, bet visiškai ignoruojant valstybės gerbūvį. Kaip šios Valstybės pilietis galiu tik išreikšti savo nusivylimą šitokiais reiškiniais, bet truparegiškumu mūsų išrinktų vadovų galvosose.

Yra pilnai suprantama, kad Australija viena, gal būt neturi pakankamos įtakos pasaulinėje politinėje forumoje kad galėtų nusverti tarptautinį galvojimą, o ypatingai galingųjų valstybių. Tačiau negali būti pasiteisinimo dėl nepabandymo, ar gi nėra australiškasis įprotis pamėginti nesvarbu kaip tai būtų sunku. Tik pavyzdžiu, stiprumu savo bandymo, su pilnu savimi pasitikėjimu bei įsitikinimu viskas yra įmanoma ir atsiekiama. Šiandien savo tarpe turime gyvą pavyzdį panašių atsiekimų, tai mūsų gerbiamas kunigas Svarinskas, kuris dėl savo religinių įsitikinimų, bei tiesos skelbimo žmonių tarpe buvo kalintas net 22 metus nužmogintose sąlygose Sovietų Sąjungose kalėjimuose bei katorgose. Panašius pergyvenimus turėjo neseniai mus aplankęs Dr. Statkevičius, kurį ne vienas čia esantis turėjo privilegiją susitikti bei išgirsti gyvu žodžiu

perduodamus jo paties išgyvenimus. Šie garbingi žmonės yra pavyzdys mums visiems ir šiandien jie gali didžiutis savo atsiekimais, nes nei Sovietų Sąjungos galybė, nei baisūs kalėjimo metodai jų nepalaužė. Ar mes kaip Australijos piliečiai ir Australija kaip valstybė galės pasididžiuoti ateityje kaip laivės troškėjai ir kovotojai? Aš iš visos širdies norėčiau tikėti kad taip.

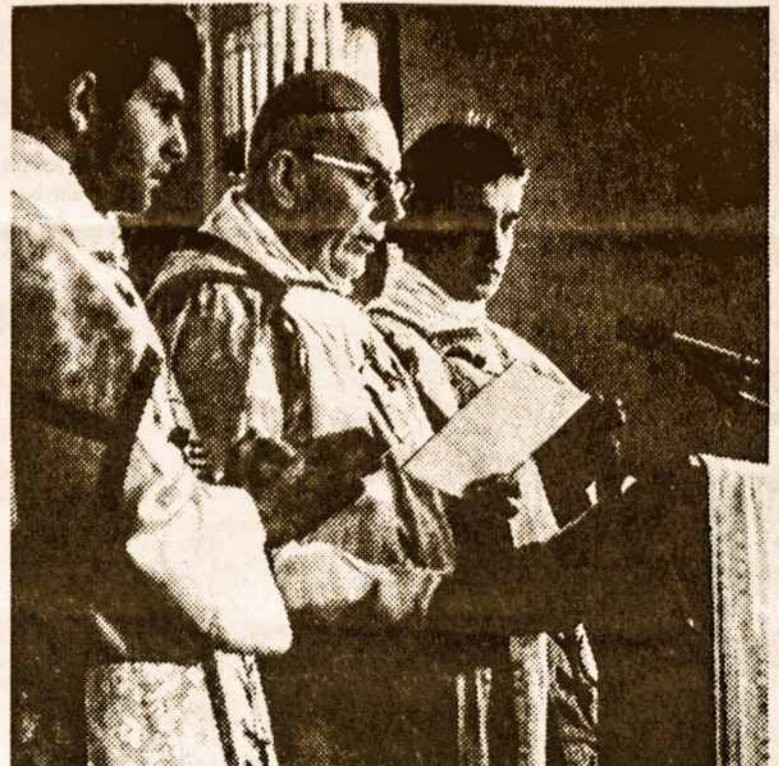
Paminėjau galingąsias valstybes bendrai. Bet ar jos išties yra tokios galingos? Jų galybė, jeigu jos tokią turi, priklauso nuo jų gyventojų, bei santvarkos. Nei priespauda nei nekontroliuojama laisvė be moralinių įsipareigojimų bei atsakomybės sukurs ilgalaikę bei laimingą gyvenimo santvarką. Todėl skelbimas glasnost ir perestroikos, be atitinkamų veiksmy, įsipareigojimų bus visiškai beprasmis. Tad yra mūsų visų pareiga, o ypatingai mūsų išrinktų politinių vadų ir valdžių visame laisvajame pasaulyje atiduoti savo pozityvią duoklę veiksmais o ne gražilystės žodžiais, kad būtų atsiekiama laisvė, kokios mes visi norime ir trokštame visai mūsų planetai.

Išreikšdamas padėką garbingiems šiandienos kalbėtojams, svečiams ir visiems dalyvavusiems bei prisidėjusiems prie šio priėmimo, norėčiau baigti su šia mintim: TEGUL ŠIANDIOS DALYVAVIMAS ŠIAME PARENGIME BŪNA MŪSŲ VISŲ TIK MAŽAS PIRMASIS ŽINGSNIS ATSEIKIMUI LAISVĖS TIKSLŲ.

A. Šimkus

Kun. Alfonsas Svarinskas savo parapijoje Viduklėje 1979 m. spalio 3 d. švenčia savo Kunigystės 25 metų Sidabrinį jubiliejų. Šalia jo ir visas Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komitetas, kurį jis įsteigė. Iš kairės kun. Sigilas Tamkevičius, kun. Vincentas Vėlavičius, kun. Juozas Zdebskis (žuvęs 1986.II.5), sukaktuvininkas kun. Alfonsas Svarinskas ir kun. Jonas Kauneckas, supami parapijiečių.

Vyskupas JULIJONAS STEPONAVIČIUS - Vilniaus arkivyskupijos apaštalinis administratorius atlieka arkikatedros atšventinimo apeigas

Nuotr. D. Fligelio

Faktas - pagrindas išvadai daryti

Jurgis Rubas paremtas 5 buv. Krašto Valdybos narių parašais, apšaukė mane melagiu, už tvirtinimą, kad Fed. Baltų Taryba ALB. Krašto Valdyba yra pasirašiusios su žydais susitarimą pritardami karo nusikaltimų įstatymo įvedimui Australijoje. G. Žemkalnis su p. Karazijenė panaudojo (ne pirmą kartą) mūsų valandėlės laiką prisidėti prie šito apkaltinimo skleidimo mūsų bendruomenės tarpe. Buvo suklaidintas ir „T. Žiburių“ redaktorius, pamatęs tiek parašų, po J. Rubo laišku. Esu privestas atsakyti per spaudą, kadangi akcijos autoriai, Rubas, Žemkalnis ir Karazijenė, visi dirba minėtoji radijo programoj.

Kad negaišti laiko dėl tokio susitarimo tikrumo, prašau perduoti jo aprašymą tilpusį žydų laikraštyje. Jei man netiki, žydam jie tikės. Fed. Baltų Taryba kalba Krašto bendruomenių vardu ir pasirašo susitarimus taip pat jų vardu. Pacituosiu tos tarybos pareiškimą žydų laikraščiui „Jewish News“ pasirodžiusį 1988.9.30d. „Baltic Council of Australia represents

the three central Baltic organizations (Krašto Valdybas) in Australia and thus reflects mainstream Baltic opinion“. Taigi susitarimas yra pasirašytas Krašto Valdybos atstovų jos vardu. Už šį susitarimą yra atsakinga Krašto Valdyba, kurios paskirti atstovai jį pasirašė.

Žydai panaudojo šį dokumentą iki paskutinio momento. Senato diskusijose 1988.12.15d. jis buvo cituotas tris kartus. Čia perduosiu tik vieną citatą (senatoriaus Cooney): „...BCA (Baltų Taryba) has supported and continues to support, in principle the enactment of legislation to enable Australian courts to deal with this issue“. Nors pagal Laurie Cox, Baltų Tarybos buvusį pirmininką: „blogiausia būtų mūsų bendruomenėm jei įstatymas būtų visiškai atmestas, nes tada visus galėtų išsiųsti į SSR sovietų teismų malonėi“, dauguma bendruomenės niekad nenorėjo tokio įstatymo, pagal kurį žmonės galės būti teisiami be galimybių apsiginti ir taip pat galės būti išduoti į Izraelį, kur teismų objektyvumas,

kaip rodo patirtis, yra gana abejotinas.

J. Rubas sako esąs mano melas, kad apskūsti neturės apsigynimui paramos ar kad negalės apsiginti dėl nepriėmimo prie sovietų liudytojų ir dokumentų. Sako, Rubas, kad apkaltinti galės prašyti Attorney-General tos paramos, be teisės apeliuoti, jei ji nebūtų suteikta. Šią skaito J. Rubas parama! Turėti teisę prašyti ar turėti teisę į paramą yra du visai skirtingi dalykai.

Įstatymas nenumato jokių lengvatų apkaltintiems ieškoti medžiagos S. Sajungoj ar iš ten išsikviesti liudytojus. Taigi palieka juos be apsigynimo galimybių. Tai turėtų žinoti J. Rubas.

Kad Attorney-General, tuoj po pasirodymo spaudoj lietuvių Apylinkių Valdybų pareiškimo paskelbė, kad ir Pabaltyje po sovietine okupacija padaryti nusikaltimai bus skaitomi karo nusikaltimais, Rubas sako, tai ukrainiečių nuopelnas. Ukrainiečiai niekad šito klausimo nekėlė. Pati Vakarų Ukraina liko neįtraukta į šitą įstatymą!

Dr. J. Kunca

Kun. Alfonsas Svarinskas Hobarte

Daug skaitėme ir girdėjome apie Lietuvos patriotą ir kovotoją kunigą Alfonsą Svarinską, o šių metų kovo mėn. 10d. turėjome garbės sutikti jį Hobarto oro uoste.

Kun. A. Svarinskas Hobarte praleido tris dienas ir per tą laiką nė atsikvėpti negavo. Susitikimai su žurnalistais (Hobarto dienrašty skaitėme jo pasisakymus), su radio stočių darbuotojais (jo pasikalbėjimus galėjome girdėti transliuojamus iš ABC radio stoties ir iš vietinės FM radio stoties). Hobarto lietuviams pravedė Velykines rekolekcijas, atlaikė dvi šv. Mišias, klausė išpanžinių, net rado laiko aplankyti du arčiau gyvenčius senesnio amžiaus hobartiečius, pagudė juos, išklausė išpanžinių ir suteikė komunią. Taip pat turėjo progos susitikti su Kalinių Bičiuliais Hobarto Universiteto Centre, papasakoti jiems kas vyksta Lietuvoj ir Rusijoje Gorbačiovo peristroikos metu, taip pat padėkoti jiems už jų pastangas jam pagelbėti, kada jis kalbėjo Sovietiniuose kalėjimuose ir lageriuose, o dabar pagelbėjo jam apsilankyti Tasmanijoje.

Kun. Svarinsko pamokslai mums visiems sudirgino širdis, savo paprastuose, visiems suprantamuose žodžiose sugebėjo įdėti labai daug jausmo kalbėdamas apie religiją, politiką, kalėjimus ar lagerius ir klausėmės jo kvapą sulaukę, kartais mėgindami sulaukyti jį akis besiveržiančias ašaras.

Tiesa, oras jo apsilankymo metu nebuvo pagirtinas, bet po patirtų karščių Adelaidėje, kun. Svarinskas nesiskundė galėdamas pakviptuoti šv. mišias Tasmanijos oru, o lietaus nuplauta gamta atrodė ypatingai žavinga ir kunigui patiko tik gaila, kad neturėjo laiko daugiau ja pasigerėti.

Trys dienos prabėjo kaip viena, teko atsisveikinti. Kunigas skubėjo į kitus miestus, į kitas lietuvių bendruomenes, nešdamas naują tikėjimo ir tėvynės meilės įkvėpimą.

S. Augustavičius

Aukos Australijos Lietuvių Fondui

A.A. Algirdui Grigaičiui Melbourne mirus vietoj gėlių:

\$25 V. ir O. Šalkūnai (200). po \$10 M. Kemešienė (137) ir V.G. Ališauskai (740).

A.A. Jonui Mašanauskui Melbourne mirus vietoj gėlių:

\$100 Neringa Ski Club. \$50 Birutė Biskienė (USA) po \$25 John Gully po \$20 V. Vaitiekūnienė (185), J. Šniras (380), V. ir R. Savickai (60) ir A. Zubras (553) po \$10 Dana Baltutienė (155), J. Grigaitienė (140), R. ir E. Lipšiai (35), J ir S. Melliūnai (1042), A. Mucėnikas (105) ir R.E. Šemetai (280). Po \$5 P. Mažylis (39). Ačiū už aukas.

Vincas Ališauskas
AL Fondo išdininkas

AUSTRALIAN JEWISH TIMES

The Australian Jewish Times, Thurs., April 2, 1987 — 3

Baltics join ECAJ support for government's Nazi hunt

The Australian Baltic community has agreed to join the Jewish community in supporting the Federal Government's decision to seek out war criminals and bring them to justice.

The accord was announced this week in a landmark statement signed jointly by Executive Council of Australian Jewry (ECAJ) president Leslie Caplan and Baltic Council of Australia chairman Jaak Peedo.

The statement resulted from a meeting of representatives of the roof bodies of both communities.

It was called to discuss the government's adoption of the recommendations of the Menzies Report on Material Relating to the Entry of Suspected War Criminals into Australia.

Other matters of concern

to both communities were also aired at the meeting.

Both communities "supported the decision of the government that persons found to be in Australia who have committed serious war crimes should be brought to justice", the statement said.

"It is important that in all proceedings all evidence given, no matter from what source, should be tested by the normal standards of Australian Courts."

The signatories also welcomed a recommendation made by Mr Menzies — since confirmed by Attorney-General Lionel Bowen — that prosecution

should not be construed as a slur on any ethnic group.

"It is clearly understood that any action now to be taken by the Australian Government is a search for guilty individuals," they said.

The broadcasting policies of the ABC and SBS networks were also discussed.

It was agreed that there was "urgent need for a proper complaints tribunal to deal with biased and offensive material".

Mr Caplan and Mr Peedo said their communities would urge the government to establish such a body.

• Leslie Caplan

PADEKA

L.K.V.S-gos Melbourne skyriaus Valdyba nuoširdžiai dėkoja ramovėnams - Stasiui Siuškiui už mirusiųjų ramovėnų atminimo paminklo padarymą ir Vytautui Miliauskiui už paminklo meninį papuošimą.

Ačiū kun. Dr. P. Daukniui už prisiminimo šv. Mišių atnašavimą ir visiems šv. Mišių dalyviams.

L.K.V.S-gos Ramovė,
Melb. Sk. Valdyba

PERTHAS

Skelbimas

1989 m. balandžio mėn. 16 dieną, tuoj po pamaldų Lietuvių Namuose yra šaukiamas metinis susirinkimas naujai Lietuvių Bendruomenės Valdybai išrinkti. Ta proga senoji valdyba ruošia pietus. Prašome kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

ALB Pertho Apylinkės Valdyba

Trys jaunosios sesės duoda skautės [žodį] VII Tautinėje stovykloje Mylor eukaliptų miškelyje netoli Adelaidės sausio mėn.

Stovyklautojai susėdė laukia programos pradžios LSS VII Tautinėje stovykloje Mylor eukaliptų kalvose netoli Adelaidės šių metų sausio pradžioje.

IS MUSU PARAPIJU

Melbournas

Gyvojo Rožinio brolijos nariai balandžio mėnesį meldžiasi Šv. Tėvo intencija.

Pakrikštytas Bryce-James Morkūnas, sūnus Kym Narelle Bradwell ir Šarūno Morkūnų. Krikšto tėvai: Mark Bradwell ir Regina Virginija Oželis.

Pakrikštytas Edward James Raymond Stephens, sūnus Keith ir Elytės Vyšniauskaitės-Stephens. Krikšto tėvai: Aivars Kristens ir Pauline Porcaro.

Religinei Šalpai paaukojo \$100 Jėzuitų Ordinas per kun. St. Gaidelį. S.J.

Prie Parapijos namo tvarkymo darbų porą dienų prieš Vėlykas dirbo J. Keblys ir St. Siuškius, vėliau dar ir J. Bratiška ir J. Venckus. Jiems už atliktus darbus nuoširdžiai dėkoja kapelionas.

Ligoniai. Vėlykų proga aplankyti ligoniai, suteikti šv. Sakramentai: savanoris kūrėjas Adomas Uselis, prieglaudose - Juozas Račius, Vladas Končius, Pijus Stiklorius, Povilas Mockevičius, Angelė Tamošiūnienė. Jonas Koplūnas iš prieglaudos atvežtas į Royal lig. laukia operacijos. Pranas Binkus po širdies priepuolio buvo Williamstown ligoninėje.

Parapijos kiosko vedėjas Feliksas Sodaitis gegužės mėnesį pasitraukia iš pareigų. Kas galėtų perimti šias pareigas pranešti kapelionui. Spaudos kioskas atidaromas sekmadieniais prieš pamaldas šv. Jono bažnyčios mažojoje salėje ir ten ant stalų išdėstomos knygos, plokštelės, lietuviški įvairūs suvenyrai.

Juozas Česaitis, 73 m., mirė kovo 13d. Royal ligoninėje aprūpintas šv. Sakramentais. Artimųjų neturėjo,

palaidojo valdžia.

Vladislovas Končius, 79 m., mirė kovo 24d. aprūpintas šv. Sakramentais. Rožančius buvo kalbamas Tobin kopl. North Melbourne. Laidotuvių šv. Mišios vyko šv. Jono bažnyčioje kovo 28d. Skaitymus atliko Valė Balnionienė ir palydėtas į Springvale kapines. Už jo vėlė šv. Mišioms aukojo A.V. Balnioniai, G. Baltutytė, Povilas Baltutis, A.V. Griksėliai, A.S. Mucenieikai. Velionio atminimui „Tėviškės Aidams“ \$20 aukojo A.V. Griksėliai. Vytautas Matulionis \$50. Laidotuvėmis rūpinosi Arnis Muceniekas.

Parapijai aukojo po \$100 K. Kuzmickas, Dr. N. ir Dr. K. Zdaniai, po \$80 J. Keblys, Adelė Varkalienė, po \$50 A. Forest, Ed. Matulionis, po \$40 P. Alešiūnienė, V. Lang, B. Leitonas, \$35 Dr. A. Prancūnas, po \$30 V.S. Jeršovai, V. Kasperaitis, \$25 B.V. Zidžiūnai, po \$20 V. Baltrukonis, V. Gabrielaitis. Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkoja kun. Pr. Daukynas.

Pranešimas. ALB Melbourne Apylinkės visuotinas metinis susirinkimas ir Valdybos rinkimas įvyks š.m. balandžio mėn. 9d. 2.30 val. Melbourne Lietuvių Namuose.

ALB Melb. Apyl. V-ba.

Paieškomas Domas Končius Domo sūnus. Gyveno Melbourne su žmona. Paskutinis adresas - 10 Ashmore St. Brunswick. Ieško sesuo Josefa Livicveikienė, gyvenanti Kaune. Jos adresas yra 233008 Kaunas, Skirmunto 29-1. Ji bus labai dėkinga tam, kuris duos žinių apie jos brolių.

Naujas telefono numeris: Juozas Kvietelaitis, 68 76624

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos Apaštalavimas

Jo Šventenybė popiežius Jonas Paulius II balandžio mėn. MA nariams skyrė sekančią intenciją: **UŽ MAŽINAMĄ PROGRESYVIAI ATOMINIŲ IR NORMALIŲ GINKLŲ IR VEIKSMINGĄ GINKLŲ PREKYBOS KONTROLĘ.**

Nusiginklavimo Problema

Melstis už progresyvų ir išbalansuotą atominių ir normalių ginklų mažinimą ir realią ginklų prekybos kontrolę yra iš esmės malda už taiką.

Iš tiesų, nusiginklavimas negali būti įmanomas nepriimant dėmesin popiežiaus Jono XXIII dėsnių, būtent, - laisvės, tiesos, teisingumo ir meilės principų. Nusiginklavimas tik tada yra galimas, kai jis vykdomas esant šioms sąlygoms. Tuo pačiu, rūpestingai derybų procese sudarytos nusiginklavimo sutartys puoselėja tas sąlygas vedančias į taiką. Melstis už nusiginklavimą todėl reiškia įsipareigojimą veikti šių sąlygų, palankių taikai, įgyvendinimui.

Joks krikščionis negali išvengti atsakomybės veikti pagal savo išgales taikos labui, taikai visiems. Kaip popiežius Jonas Paulius II pareiškė „taika yra nedaloma. Ji yra arba visiems arba niekam“.

Su atominais ginklais yra susijusi neapskaičiuojama sunaikinimo rizika, kas kelia slypinčią ar viešą tokio sunaikinimo baimę. Taika nesiremia ant baimės ar sunaikinimo grėsmės.

Pirmieji palaipsniško ir išbalansuoto nusiginklavimo žingsniai jau yra daromi. Betgi meldamiesi, kad nusiginklavimo procesas vyktų toliau, mes kartu meldžiamės, kad įtampa tarp valstybių neužtemdytų skurdo ir neturto reikalų Trečiame ir dar didesnio neturto Ketvirtame pasaulyje.

Taip vad. normalių ginklų gamyba ir bizniavimas jais jau išeina iš bet kokių teisėtų saugumo ir savęs apsaugojimo ribų. Didžiama tokio bizniavimo ginklais nėra įmanoma sukontroliuoti ir kaip popiežius Jonas Paulius II išsireiškė, tas biznis „žino, kaip nugalėti skirtumus ir susiskaldymą tarp Rytų ir Vakarų ir dar labiau, tarp Šiaurės ir Pietų“. Apskaičiuojama, kad keturi penktadaliai įvairių ginkluotų konfliktų aukos yra civiliai žmonės. Beprasmiškas smurtas ir neapykanta nuolat didėja ir nuodyja žmonių dvasią ir širdis, ypač jaunimo.

Todėl balandžio mėnesio intencija yra malda už taiką, už sudarymą sąlygų tikrajai taikai, taikai visiems. Tai yra malda už politinius vadus ir valdžias. Dar daugiau. Tai yra malda už visus žmones. Tegu visi gyvena žmogiškoje pagarboje ir harmonijoje laisvi nuo karo ir jo grėsmės. Pagaliau tai yra malda, kad visi priimtų atviromis širdimis ir protu Kristaus atsisveikinimo dovaną savo mokiniams: taika, tokia taika, kurios pasaulis vienas negali duoti (jn. 14 27). - Pontifical Commission „Justitia et Pax“.

Kun. S. Gaidelis, S.J.

Buvusiam A.L.K. Federacijos Pirmininkui

A.A. VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus Jo likusiai Žmonai Antaninai, dukroms Gailai, Vidai ir visai Jų Giminei reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liudime.

Sydnejaus L.K.K. D-jos Valdyba, Josios Dvasios Vadas Prelatas Petras Butkus MBE, Federacijos Įgaliotiniai A.Vinevičius, St. Abramavičius, Sydnejaus Gyvojo Rožinio Būrelis-Vadovė Alfa Savickienė.

A.A. Antaninai Binkevičiutei-Gučiuvienei

Gyvenimas tai kaip graži kelionė
Išsirengi, keliauji ir grįžti atgal
O priešais mus nežinoma vylionė...

Antanina Binkevičiutė gyvenimo kelionę pradėjo Petrapily caristinės Rusijos laikais. Jos tėvas turėjo gerą tarnybą, šeima gyveno gana turtingai. Motina mėgo svečius, todėl dažnai Binkevičių šeimoj vykdavo pokyliai, įvairūs priemimai. Tą paveldėjo ir Antanina, kuri pasižymėjo didžiu savo vaišingumu. Abudu tėvai buvo dideli meno mėgėjai, todėl ir vaikus auklėjo bei stūmė ton kriptyn. Jie buvo mokomi muzikos, prancūzų kalbos ir nuo vaikystės pratinami domėtis teatru, muzika, opera. Todėl ir nenuostabu, kad jaunoji Antanina savo gyvenimui pasirinko kelią į meną.

Tuoj po revoliucijos Rusijoje, Binkevičių šeima sugrįžo į Lietuvą ir apsigyveno motinos tėviškėj Utenoj. Pirmai progai pasitaikius, Antanina išvyko į Kauną, kur 1928 m. baigė rusų gimnaziją ir studijavo dainavimą Kauno Konservatorijoje. Vėliau išvyko į Paryžių studijuoti dainavimą garsioje Konservatorijoje įkurtoje kompozitorių S. Rachmaninovo ir A. Glazunovo. Ją baigė įsigydama diplomą 1933 m.

Tuo pačiu metu studijavo prancūzų kalbą ir lankė žinomo meno kritiko Kunigaikščio S. Volkonskio dramos studiją. Laikė 5-ių metų gyvenimo Paryžiu, Antanina daugybę kartų dalyvavo įvairiuose koncertuose, bei operose, kaip solistė.

Grįžus Lietuvon dėstė dainavimą Kauno Valstybinėje Konservatorijoje ir vėliau naujai įsikuriosio Vilniaus Valst. Muzikos Mokykloj.

Salia to buvo nuolatinė Kauno Radijofono solistė, dalyvaudavo įvairiuose koncertuose Kaune, provincijoj ir keletą kartų dainavusi Rygos ir Talino Radijofonuose. Be to buvo operų ir koncertų recenzentė. Artėjant antram rusų antplūdžiui su vyru rež. J. Gučiu, pasitraukė Vokietijon, kur taip pat dirbo pedagoginį darbą ir dainavo įvairiuose D.P. stovyklose.

Atvykus į Australiją ir apsigyvenus Adelaidėje, kurį laiką dėstė dainavimą savo privačioje studijoje. Taip pat dalyvavo įvairiuose koncertuose, tautiniuose parengimuose, Meno Dienose Melbourne, Sydnejuj ir Adelaidėj.

Be to buvo suruošusi 18 recitalių per Valst. ABC radijo stotį, dalyvavo DN ir KA radijofonuose ir su kitų tautų ir australų artistais dainavo Konservatorijos ir Town Hall salėse. Didžiausia jos dovana, tai dalinimasis savo nepaprastai plačiu meno žinojimu su tautiečiais Australijoje ir Užjūriose. Per spaudą per radiją, kas suskaičiuotų kiek ji atidavė savo žinojimo brangenybių.

Apie muzikus, kompozitorius, solistus, dirigentus, aktorius, rašytojus, poetus - su kuriais daugelių jų turėjo asmeninę

pažintį ir draugystę. Ji atydžiai sekė įvairių šakų meno gyvenimą Lietuvoje ir visuose pasaulio kampuose išsimėčiusių tautiečių meninius atsiekimus.

Iš asmeniškio taško A. Binkevičiutė-Gučiuviene buvo draugiška, visiems prieinama, be pasididžiavimo ir labai paslaugi. Jos pasakojimai, anekdotai, gyvenimo peizažai budavo perduodami artistiška, su įdomiu balso moduliuavimu išreikšti.

Ją matėme visuose lietuviškuose parengimuose, minėjimuose, koncertuose. Būdamą dramos žinovė, labai mėgo teatrą, daug apie jį rašė ir buvo nuoširdi rėmėja ir draugė Adelaidės teatrui „Vaidila“.

„Vaidila“ aktorai ir atnešė jos karštą į paskutinę poilsio vietą. Plačiašakės asmenybės prasmingas gyvenimas paliko daug atminimų, o daugeliui jaunų žmonių padėjo pakelti sparnus skridimui į meno agštumas, į platesnį, prasmingesnį gyvenimą.

A. Binkevičiutė-Gučiuviene pasitraukimas iš šio pasaulio paliko didelę spragą Adelaidės lietuvių gyvenime, kuri ir liks neužpildyta.

Gyvenimas tai kaip graži kelionė
Išsirengi, keliauji ir grįžti atgal....

V. Marcinkonytė

„AUŠROS“ mėgėjų teatras praneša, kad šių metų balandžio mėn. 15 d. šeštadienį, kviečiamas metinis narių bei mėgėjų METINIS susirinkimas.

Visi norintieji prisidėti prie Melbourne teatro veiklos prašomi šiame susirinkime dalyvauti. susirinkimo pradžia 2.30 p.p. Melbourne „Aušros“ teatras.

Sužinota, kad šių metų balandžio mėn. 30 d. Sydney'jaus Teatras „Atžala“ atvyksta į Melbourną su vaidinimu „Čičinskas“. Veikalas labai įdomus ir verta visiems jį šia proga pamatyti. V.

A.A. Jonui Mašanauskui

staiga mirus, nuoširdžia užuojautą reiškiamo žmonai Birutei, vaikams Jonui ir Danutei ir jų šeimoms.

ALB Geelongo Apylinkės Valdyba.

A.A. Algirdui Grigaičiui,

buvusiam Geelongo Bendruomenės veikėjui staiga mirus, žmonai Julijai, dukrai Daliai ir šeimai reiškiamo gilią užuojautą.

ALB Geelongo Apylinkės Valdyba.

A.A. Eugenijui Vyšniauskui

mirus, reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Genutei, Lietuvoje broliui, sesutei bei artimiesiems.

ALB Pertho Apylinkės Valdyba

Bolivijos nepriklausomybės šventės eisenoje dalyvauja ir lietuvių misionieriaus kun. F. Bendoraitis ir jo globamos ligoninės tarnautojos. Pirmoje eil. kairėje žygiuoja lietuvaite seselė Ksavera Šakėnaitė.

25 m. Bolivijos misijose

Lietuvaite Ksavera Šakėnaitė jau 25 metai dirba Pietų Amerikos misijose. Šiuo metu ji dirbuoja Bolivijoje, talkindama lietuviui misijonieriui kun. F. Bendoraičiui, kuris yra ir gydytojas. Kun. Bendoraitis sukūrė ligoninę-ambulatoriją, vadinama Motinų-kūdikų centru, kur neturtingosios motinos gauna pirmą pagalbą. Veikia ambulatorija, bet statoma ir ligoninė. Gauna pagalbą ir kiti ligonys. Seselė Ksavera dirbuoja vaistinėje, bet

reikale talkina ir kituose darbuose. Savo laiške prel J. Prunskui ji rašo: „Šiais metais birželio 10d. man sukako 25 metai misijų tarnyboje. Nežiūrint visokių kliūčių ir sunkenybių, Viešpaties ranka mane vedė ir suteikė jėgų viską negalėti. Likusioji gyvenimo dalis pasiliko trumputė. Norėčiau ją paskirti atsidėkodama Viešpačiui už visas suteiktas malones“.

Jos adresas: Fundacion Bendoraitis, Centro Materno Infantil,

Box 240, Guayaramerin, Beni, Bolivia“.

Šio medicinos centro direktorius yra kun. F. Bendoraitis. Centre dirba septyni gydytojai, pagal savo specialybes. Praėjusiais metais prie šio centro buvo pastatytas barakas - valgomasis neturtingiems vaikams, kur su JAV katalikų Caritas organizacijos pagalba kasdien sočiai pavalgyti gauna 120 našlaičių arba apleistų vaikų.

„Draugas“ Nr. 241

Iš Amerikos į Lietuvą ir į Seoulą

1988 olimpinuose žaidimuose krepšinio aukso medalį laimėjo komanda, kurioje žaidė keturi lietuviai, visi iš Kauno „Žalgirio“ rinktinės. Žinoma, negalėjo žaisti Lietuvos vardu, o oficialiai buvo Sovietų Sąjungos rinktinės nariai. Tačiau toks laimėjimas džiugina lietuvius - ir šį tą pasako apie Amerikos lietuvius.

Olimpinuose žaidimuose be vyrų krepšinio dar aukso medalį 4000 m. dviračių lenktynėse laimėjo Gintautas Umaras, moterų dviračių žalvario medalį - Laima Ziliporytė, o Laima Baikauskaitė - 1500 m. bėgime.

Visi esame girdėję Dariaus ir Girėno skrydį 1933 metais. Po 1

Pasaulinio karo Steponas Darius ir jo draugas Karolis Dineika 1919 m. į Lietuvą atvežė, krepšinį, kuris apie 1892 m. pradėtas JAV. Per visą Nepriklausomybės laikotarpį Amerikos lietuviai parūpino trenerių ir žaidėjų, kol Lietuva laimėjo Europos vyrų krepšinio taurę 1937 ir 1939 metais. Po 1936 žaidimų Berlyne Bronius Liubinas iš JAV ugdė sportą Lietuvoje.

Toks laimėjimas skatino sportą jaunimo tarpe, ir užsidegimas neblėso, sovietams Lietuvą valdant. Nors mišiniškoje valstybėje lietuviai yra mažuma, vos vienas nuošimtis, jau 1947 m. rinktinė su keturiais lietuviais vėl laimėjo Europos

pirmenybes. Per 40 metų nuo to Lietuvos rinktinės žaidė Sovietų Sąjungos pirmenybėse ir 18 kartų laimėjo medalius. 1972 olimpiados aukso medalininkų kapitonas buvo Modestas Paulauskas.

Šiuo metu garsiausias žaidėjas yra Arvydas Sabonis, 23 m., ir jeigu jam būtų sudarytos sąlygos žaisti JAV profesinėje komandoje, po 70 metų lietuviai iš Lietuvos grąžintų krepšinį į Ameriką.

„Skautų Aidas“ Nr. 10

Sokių šventės vaizdajuostė

Pirmą kartą išeivijos istorijoje rengėjai pagamino Lietuvių Tautinių šokių šventės vaizdajuostę. Ši VIII-sios tautinių šokių vaizdajuostė yra pagiminta profesionalų, jos ilgis 1 val. ir 45 min. Atsiliepimai apie šią vaizdajuostę yra kuo gražiausi. Norintieji šią vaizdajuostę įsigyti gyvenantys lietuviai Australijoje, yra prašomi kreiptis tiesiog į rengėjus - Kanadą šiuo adresu: Šventės Video, c/o J. Pleinys, 84 Balsam Avenue, S., Hamilton, Ont. L8M 3B3, Canada. Šios vaizdajuostės kaina su persiuntimu yra \$70 (kanadiškais). Čekius bei pinigines perlaidas rašyti ir siųsti aukščia duotu adresu. Gavus užsakymą su pinigais, tuoj vaizdajuostė bus pasiųsta oro paštu. Šios šventės rengėjai kviečia, kas tik gali, įsigyti šią istorinę VIII-sios tautinių šokių šventės vaizdajuostę.

Dr. Jonas Kunca

Su treneriu

Arvydas Sabonis

Lietuvių Ko-operatinė Kredito Draugija

TALKKA moka **15%**
už terminuotus indėlius virš \$20,000 ir 14% už mažesnes sumas.

Talkos įstaigos veikia
Lietuvių namuose:-

Adelaide
Melbourne
Sydney